

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	16 kor. — fill.
Negyedévre . . .	4 „ — „
Helyben házhoz kordva:	
Egész évre . . .	20 kor. — fill.
Negyedévre . . .	5 „ — „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	24 kor. — fill.
Negyedévre . . .	6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 19.

A pápa ünnepe.

Valóban nagy áldása az isteni Gondviselésnek, hogy a Szent Péter trónján székelő bölcs aggastyánnak, XIII. Leo pápának alkotásokban, rendkívüli sikerekben oly gazdag életét hosszúra nyújtja.

Mikor 22 esztendővel ezelőtt, 1898. febr. 20-án pápának választotta őt a bibornokok illusztris testülete, nehéz időket élt az anyaszentegyház. A liberális-radikális irányzata uralkodott mindenfelé, az egyház üldözése napirenden volt.

Olaszországban az egyház iránti féltelen gyűlölködés annyira ment, hogy az olasz alkotmány atyjának, a sokat szenvedett nagy pápának, IX. Piusnak hamvait megdobálta a felbérelt csöcselék.

Németországban javában dúlt a kulturharcz, Bismarck hatalma tetőpontján állott s éppen nem gondolt arra, hogy Canosába menjen.

Belgiumban a szabadkőműves Frére Orbán miniszterelnök visszaküldte a Vatikán követjét. Franciaországban szintén a szabadkőműves befolyás uralkodott az Elyseében, a politikai és közéletben egyaránt. Oroszország nyílt harcban állt a kath. vallással s még a szabad vallásgyakorlatot sem akarta megadni kath. alattvalóinak.

Ausztriában és nálunk Magyarországon a liberális közszellem által istápoltt hitközönyösség fogta el a lelkeket. Vallási, egyházi ügyekkel a kléruson kívül senki sem törődött.

Angliában, Amerikában és Ausztráliában még a hierarchia sem volt szervezve.

A missiók anyagi támogatás hiányában kevés eredményt voltak képesek felmutatni.

Az egyház tekintélye minden téren hanyatlóban volt, a hitélet lanyha volt, az egyleti élet pedig még alig csirájában.

Ilyen nehéz viszonyok közt ült Szent Péter székébe 22 évvel ezelőtt, életének 69-ik évében XIII. Leo pápa.

Előre látó mély bölcseséggel, apostoli buzgósággal és szellemmel, erős akarattal és rendületlen bizalommal kezdte el isteni hivatásának teljesítését.

Kormányzásának lefolyt 22 esztendeje az egyháztörténet legszebb lapjaira van felírva. Az apostoli szék lehanyagolt tekintélyét, hadsereg s anyagi erő nélkül, egyedül a hit és szellem fegyvereivel, kormányzásának messze kiható, ihletett bölcseségű alkotásaival oly magasra emelte, amilyennel ez csak a rég letűnt századokban bírt. Szavát tisztelettel hallja a félvilág s tekintélyétől, befolyásától támogatást kérnek koronás fők és államférfiak.

Encyclicáival a hitéletet és egyleti életet előbb nem ismert virágzásnak indította.

A vatikáni könyvtár megnyitásával a történettudománynak új, kiaknázhatatlan forrást nyitott. A ker. tudósok figyelmét a scholasztika mélyebb tanulmányozására s a természettudományok művelésére irányította. Merész, elhatározó lépéssel felhívta a fejedelmek, államférfiak és tudó-

sok s az egész világ figyelmét a társadalmi kérdésre s a munkások és munkaadók, szegények és gazdagok, egyház, állam és társadalom kötelességeinek kijelölésével nagyot segített korunk égető baján.

Egy cikk keretében mérlegelni sem lehet eléggé a XIII. Leo bámulatos tevékenységét és nagyszabású alkotásait. Hogy mit bír öbenne a keresztény világ s mily nagyra becsüli magas személyét és tevékenységét, ismételtelen tanusította az egész világ a szentatya jubileumain, de különösen érezte a mult évben, mikor hetekig életveszedelemben forgott drága élete.

Isten megtartotta őt a ker. világnak, elérte, amit annyira óhajtott: megnyitotta a jubileumi szentévet, tartsa őt még meg sokáig, vezesse bölcs szellemével, nagy sikerrel Péter hajójának kormányzását!

Érdekes kommuniké.

A Bud. Tudósító úgy látszik a legilletkebb helyről jelenti: A *fiumei ügy* fejleményei iránt az érdeklődés Fiumében igen nagy és biznak abban, hogy az előző kormány eljárásából keletkezett bonyodalmak úgy az állami tekintélyeknek, mint Fiume érdekének is megfelelő kibontakozásban fognak végződni.

Az aradi közjegyző kinevezése.

Ma a képviselőház folyosóján erősen pertraktáltak az aradi közjegyzőség ügyét. Egyik lap t. i. a közelben azt írta, hogy az aradi magyarok között nagy a forrongás, mert Aradon a 2-ik közjegyzőséget is egy románal szándé-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kézirat gyűjtők.

Írta: Hantke Emil.

Egy reggel arra ébredtek fel, hogy mind-egyik elvesztette az eszét.

Kik?

Az a két jóképű jogászyerek, kik együtt laktak a Slaktáné hónapos szobájában.

Az pedig nagy szó! Mert ugy Boka Imre, mint Bakó Bandi elég értelmes fiuk voltak. A rendes polgári életben így mondanák, hogy viharedzettek, a jogászok nyelvén pedig, játékos fiuk voltak.

Tul volt már mindakettő azon a koron mikor egy eddig ismeretlen érzés szokott belopódzni az ember belsejébe; legfeljebb időtöltésből adtak néha napján megfontolt válaszokat a csacsogó kérdésekre.

De most mintha ki lennének cserélve. Imre folyton füttyöl, dalol és dudol, Bandi pedig elmerengve ábrándozik valamelyik sarokban.

Észre se veszik hogy, csak látják, hogy egymás mellett könyökölnek az ablaknál és bánatosan tekintenek az átellenben levő egyik ablak felé.

— Hallod-e remek egy szép lány az a Sáríka!

— Meghiszem azt! s egy nagy sóhaj kél

még utána, mely oly sok elérhetetlen vágyat fejez ki.

Pedig csak pár hete, hogy így tart ez az állapot. Azóta, mióta Pelenka Tódor nyug. jószágigazgató beköltözött a vidékről s itt, majdnem szembe velünk, bérelt ki lakást.

Nem vert valami nagy port fel a betelepülés, de mikor már berendezkedtek s az öreg ur egy pár sétát tett leányával, akkor az általános feltűnés morajlott végig.

— Ki ez a szép lány!?

— Hogy nem láttuk eddig?!

— Kikhez szoktak járni?!

De a kérdések mind válasz nélkül maradtak. Senki, egy árva szót sem tudott róluk, csak annyit, hogy ez a páratlan szépségű lány; Pelenka Sáríka.

A ki nem elégitett kíváncsiság már tolakodó módon kezdett tobzódni, úgy hogy Pelenkák már csak nagyon ritkán mertek kijönni.

A mi jogászaik se tudtak többet róluk. Látták, hogy Sáríka szép, mint a hajnali pírban derengő szende csillogás, kedves, mint az igénytelen levelek közt fészlő rózsabimbó és apjának iránta való szeretete után következte, jó, mint a tejes kávé habbal.

De hát nem tudtak hozzá férni.

Hogy örökké nyomában járjanak és sétáljanak előtte, míg csak kilopnak tőle egy félénk tekintetet, ez már csak apró diáknak való tempó.

Mégis mit tegyenek?

Ez az, a mire nem tudtak választ adni. A megfejtés lehetőségének minden látszatát magán viselő rejtélyt alaposan meghányták-vetették, ott voltak a hol az elején. Valami különös, szerfölötti és nem mindennapi közlekedési módot terveztek, nem vált be az sem.

Végre is kisütötték, hogy itt nincs más, mint várni a véletlenre, a mely már oly sokszor segítette ki az embereket zavarukból.

Igaz, hogy van az emberi természetben türelem is, egyikben több, másikban kevesebb stb. Boka Imrében pedig kevés volt.

Éppen most jött haza s látta az utcán Sáríkat, a mint igyekezett ő is hazafele. Fehér-prémes galléru kis kabátka volt rajta, a mely le volt hajva és látni engedte díszes piros színű blouzát.

Milyen jól állt neki! Milyen jól nézett ki!

Nahát ő ezt nem tűri tovább. És ha a világ össze is omlik, de neki meg kell ismerkednie Sáríkával. Most rögtön, mindjárt azonnal!

Igen ám, de hogy!?

Átkozott de, megint ott volt a régi kerék-

vágásban.

Elkeseredésében kezébe kerül a lecke-könyve s látja benne a tanárok aláírását.

Hah! Egy mentő sugár világított agyán keresztül. Megvan! Nagyszerű pompás, kitűnő!

Elmegy az öreg Pelenkához és előadja neki, hogy ő szenvedélyes autogramm gyűjtő, kér tehát tőle is egy saját kézjegyet.

kozik a kormány betölteni. Mert *Beles* János orsz. képviselő román. Ezért ma az igazságügyminiszter hosszan értekezett az aradmegyei képviselőkkel, a kik kijelentették, hogy az aradiak nem kishitték, forrongásról szó sincs, mert *Beles* mindenütt kedveltségnek örvend, sőt az aradi képviselők tudatták a miniszterelnökkel, hogy igenis a románok forrongásának, ha *Belest* csak azért nem neveznék ki, mert román.

Polónyi Géza egy ily vitatkozó csoportnak mondotta, csak merészelje kinevezni a kormány *Belest*, lemegyén népgyűlésezni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, febr. 1.

Percsel Dezső elnököl. A Ház minden incidens nélkül tér át a napirendre: a belügyi költségvetés tárgyalás folytatására.

Pulszky Ágost a nemzetiségi kérdéssel foglalkozik. Tiltakozik a *Merőssy* ama vádja ellen, hogy az előző kormányok, nemcsak *Bánffy*, de elődjei is, a nemzetiségi kérdést csak kortespolitikai eszközöként kezelték. Mi, a nemzetiségi kerületek képviselői — ugymond — választóink előtt ugyanazt a programot fejtették ki, mint itten. Mi nem ismerünk nemzetiség és vallás szerint elzárt testületeket, de ismerünk különféle nyelvű magyar állampolgárokat. Ezeknek az állampolgároknak egyéni joga, hogy nyelvüket, szokásaikat megerősítsék és ápolják a magánéletben a községi, sőt a törvényhozási élet bizonyos vonatkozásaiban. Ápolhatják külön kulturájukat is, de csakis úgy, hogy ez a magyar állameszmével ne ellenkezzék, a magyar állameszmével összhangzásba hozassék. Ezek azok az elvek, melyeket a nemzetiségi kerületek szabadelvű párti képviselői hangoztattak választóik előtt és képviseltek itt a Házban. (Helyeslés.) A magyar állameszme elleni minden izgatással szemben a legnagyobb eréllyel kell eljárni. Bizik a kormányban, hogy meg van benne a szükséges erély, elszántság és tapintat. De — bár nem tartja szerencsésnek az 1868-ik nemzetiségi törvény személy intézkedéseit — még kevésbé tartaná szerencsésnek ezekhez a törvényekhez hozzányulni, mert ezáltal a nemzetiségi izgatásoknak nyujtanának újabb tápot és e tekintetben a *Tisza* István által elmondottakat osztja és an-

nak nézetét vallja. Ismerteti azon okokat, amelyek a közigazgatás jelenlegi formáját megalkották. Az egész adminisztráció kettős uton haladva alakult meg, az autonóm és cenztrális adminisztráció útján. A szakemberek állandó hibája, hogy a saját szakkörükön kívül minden egyébhez érteni akarnak. A bürokrácia a magyar adminisztrációban tulhangzott. A felelősség tudata nem elég élénk. A fegyelmi eljárást helytelenül tartják megőrzendőnek, de ennek okát megtalálja abban, hogy a fegyelmi eljárás csak igen korlátoltan ad helyett az önvédelemnek és inkább zaklatás jellegű, mint közérdektől megórtatás. Visszaélésnek nyomát fogjuk találni a legjobb adminisztrációban is, de akkor az ott izolált marad, míg ellenben rossz adminisztrációban egyik visszaélés a másikat vonja maga után. Széll belügyi politikáját helyesli, — vizsgálati rendszert üdvősenk mondja. A közigazgatás reformja, vagy államosítása jónak csak a messze jövőben fogna bizonyulni. — Egyetért *Holló* Lajossal, hogy a vármegei reform drága lesz, az a községi reform közvetve és közvetlenül sok jövedelmet biztosít az országnak. A mai autonómia adminisztráció nagy hibája az az általános tünet, hogy egyetlen város sem választja meg egy más városnak jeles tisztviselőjét. *Miguel* német pénzügyminiszterre hivatkozik, ki Németország négy különböző városában volt polgármester. Mert fináncz tehetségnek ismerték, vetekedtek őt megnyerni a városok. Nálunk nincs rá példa, hogy bármily jeles tehetséget megválasztana más város, mint amelynek szülötte. A tisztviselő fizetésének emeléséről azt mondja, hogy azt égető szükségnek tartja. A tisztviselő helyzetének javulása, javulást jelent az egyéb társadalmi rétegekre is. Szociális hatásában kiszámíthatatlan kárt okoz a tisztviselők helyzetének aránytalansága azzal a munkával, melyet végeznek és azzal az anyagi felelősséggel, a melyet viselni tartoznak. Azért óhajta várja az ez irányú konkrét javaslatokat.

A költségvetést elfogadja.

Öt perc szünet.

Szünet után *Molnár* János azon kezdi, hogy a nemzetiségi kérdésben ugyanazon elveket hirdeti most a kormánypárton mindenki, *Pulszky* Gusztávtól egészen a miniszterelnökig, mint a melyeket a néppárt programjában hirdetett. És ezt örömmel konstatálja. Ezután felolvasott egyes vármegeyékől hozzá intézett leveleket, jelentéseket, az iránytalan favardijak tárgyában. A választási cenzus oly bonyolult, hogy a képviselők egy ötöd része sincs e kérdéssel szemben.

Végül a titkos és községenkinti való választást ajánlja. A költségvetést nem fogadja el.

Smialovszky Valér: a közigazgatás államosítása nagy költséggel fog járni, ezáltal azonban a nép számtalan előnyt fog élvezni. Áttér Magyarország halandóságára s kimutatja a statisztika adatai szerint az egyes vidékek halandósági arányára. Ama konkluzióra jut, hogy Magyarország halandóság tekintetében vezető szerepet játszik Európa kultur államai között. A baba ugy sincs úgy rendezve, hogy egy modern állam közegészségi intézményének megfelelően.

A „Katholikus Kör“ közgyűlése.

Nagyvárad, febr. 18.

A nagyvárad *Kath. Kör* ma tartotta a kör nagytermében évi rendes közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett. A közgyűlés legfontosabb tárgyai voltak a tisztikar beszámolója az 1899. évi működésről, a tisztikar újra alakítása és a jövő évi költségelirányzat megállapítása. Mi sem mutatja jobban a kör megelégedését a tisztikar egész működésével, mint az, hogy az előterjesztéseket szinte vita nélkül fogadták el s ezután egyhangú lelkesedéssel választották meg újra a leköszönő tisztikart.

A kör világi elnöke báró *Gerliczy* Ferencz táviratilag sajnálkozását fejezte ki, hogy családi ügy miatt nem elnökölhet a közgyűlésen és így az elnöki tisztet a kör egyházi elnöke *Palotay* László kanonok egyedül vitte.

A közgyűlésen jelen voltak *Winkler* József v. püspök, nagyprépost, *Zajnay* János, és *Fetser* Antal kanonokok is. Ott voltak továbbá:

Dr. Baróthy Ákos, Bereczky Géza, Beleznay Antal, Böszörményi Géza, Buzássy Albert, Csicsay Alajos, Czeglédy Sándor, Csobánczy Lajos, Czígelt József, Dus László, Frankó Endre, Gramm Szilveszter, Gálbory Sámuel, Géczy Lajos, Halász Gyula, dr. Hoványi Gyula, Heilinger Lajos, id. Jellinek Ferencz, Jellinek Géza, ifj. Jellinek Ferencz, Kelemen Kálmán, Kováts Márton, Kalmár Illés, Makucz Ernő, dr. Mártonffy Bogdán, dr. Némethy Gyula, Nozáky Rudolf, Országh Antal, Nyáry Ignác, Pákh Emil, Peszky Ferencz, Pap Károly, Pékánovits Imre, Pásztor András, Rigli József, Schlauch Nándor, Stark Gyula, dr. Schweiger Ede, Szüts István, Sztrill Ferencz, Székely Sándor, Szamborovszky Rezső, Takács János, Tóth Márton, dr. Votisky Elemér, Voszka Ferencz, dr. Vucskies Gyula, Weidlich István.

A jegyzőkönyvet dr. *Imrik* Gusztáv, a kör

Micsoda eszme!

Hamarosan rendbe szedte magát s pár percz múlva már boldog mosolylyal ajkain sietett azon ház felé, a hol a boldogság kapuit vélte magának kinyitni.

A kudarc esetleges beállta némi kis reszketést idézett elő benne, de leküzdve minden balsejtelmet benyitott a kapun.

Na most!

Merre is menjen először? Csak előre! Majd utba igazítják.

Kopogtat egy ajtón.

Semmi válasz. Mégegyszer kopogtat. Ekkor belülről egy másik ajtó nyílása és léptek közeledése hallik. Az ajtó kinyílik előtte áll a maga szép valóságában... *Sárika*.

Boka Imre egy kicsit a mennyországban képzelte magát, illetőleg annak ajta előtt.

— Bocsánat kérem. Nem tudom jó hely járok e. Én *Pelinka* urat keresem.

— Jóhelyt jár kérem — hangzott a válasz enivaló ajkáról — hanem édes apám nincs itthon. Ha van ideje várni, hát tessék besétálni és helyet foglalni, mert mindjárt itthon lesz.

(Hogy van-e ideje várni? Hisz akár a világ végéig is elvárna.)

— Na nem olyan sürgős éppen, hanem, hát... de... mégis csak jó lesz ha megvárom.

— Ugy tessék besétálni!

Imrénk oda volt a boldogságtól. Mikor be-

mutatta magát s keze az ő kezét szorongatta... jaj de valami különös és kedves érzés volt. Végre hát elérte vágyai netovábbját; megismerte *Sárikát*, beszélhet vele négyeszeremközt... jaj, csak ne kerülne máma haza *Pelinka* ur.

A kedves *Sárika* bevezeti a szalonba.

De alig lépett be az ajtón, megütődve állott meg egy pillanatig.

— Mit! Hát te is itt vagy? — Az egyik puffon *Bakó* Bandi ült eléggé feszengve.

— Nem tudom, ismerik-e egymást az urak? kérdé *Sárika* mosolyogva.

— Oh igen — mondá *Bandi* erőltetett hidegvérrel. Hisz együtt is lakunk.

— Igazán! Akkor tán *Bakó* ur is autogrammért jött?

— Hát ki jött még? riadt fel *Imre* meglepetve.

— Hogy ki?! Hát én! válaszol *Bandi*.

— De hisz én is azért jöttem!

— Na, ez nagyszerű! Hát mindketten oly szenvedélyes gyűjtők?

— Na *Bandi* nem annyira, mint én.

— Én meg az ellenkezőjét hiszem.

— Na most vallják be őszintén, hogy ez kicsinált dolog volt!

— Esküszöm, hogy nem! hangzott egyszerre két helyen is a legünnepélyesebben.

— Na akkor elhiszem, de már látom, hogy fufangos emberek mindketten.

Azután áttértek más tárgyra. Beszéltek erről is, arról is és e közben arra a

tapasztalatra jöttek, hogy *Sárika* nem csak szép és kedves, hanem igen szellemes is.

Már kezdtek volna hazafele készülni, mikor megérkezik az öreg *Pelinka*.

Nem valami barátságosan nézett végig rajtuk, kivált mikor megtudta, hogy miért vannak itt.

— Nem tudom, mi által tettem szert oly nagy hírnévre, hogy kezem vonásáért egyszerre ketten is megrohannak. Isten ugyse én le nem firkantom a nevem, mert nincs rá ok, hogy gyűjteménybe szerepeljen.

Hanem azért kikísérte őket.

— Nézzék, fiatal barátaim. Érttem én az egész dolgot. Nem akarunk mi se remete életet folytatni. De hát legyen egy kis kitartással, míg nőm, ki üdülni van, meg nem érkezik. Akkor aztán mi is tartunk vendégséget... de addig nem. Már csak azért is, mert *Sárikám* is szereti a társaságot és már kezdi magát unni.

Embereink belátták, hogy az öreg ur is eléggé tárgyilagos ember. Egész józan még az észjárása. Hisz ez egész nagyszerű dolog lesz. Vágyukat elérték, *Sárikát* ismerik és hogy minél többször érintkezessenek vele, kéri a jó Istent, hogy engedje a mamát minél előbb jó egészségben hazajönni.

titkára vezette, a ki az igazgató választmány következő évi jelentését terjesztette elő:

Tisztelt közgyűlés!

Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy keresztény katolikus társadalmi életünk egész hazánkban új lendületet nyert az utóbbi években. Az isteni gondviselés s a vezetők lelkesítő munkája fölbreszté sokakban a szunnyadó keresztény katolikus öntudatot s ez hála a Mindenhatónak, naponta újabb gyökereket ver. Katolikus körünk nem kis részt vett e nagy munkában, midőn városunk keresztény katolikus társadalmát egybegyűjté s az elmúlt pár év alatt elősegíté azt, hogy a *keresztény öntudat* városunk katolikusai között immár *köztudattá* vált, körünk létjoga teljesen elismert s nemcsak jogi, de társadalmi szempontból is tekintélyre tett szert.

Az alábbiakban ifjú körünk IV. évről lesz szerencsénk a tisztelt közgyűlésnek számot adni. Igazgató választmányunk az előbbi évekhez hasonló egyszerűséggel s katolikus körünk céljaihoz alkalmazott buzgalommal igyekezett ez évben is nagy feladatának megfelelni, a keresztény társadalmi akciót minél szélesebb alapra fektetni. De kérjük a tisztelt közgyűlést, hogyha az eredmény nem mutatkoznék a kívánt alakban, méltóztassék figyelembe venni azon sarkigazságot, hogy az emberi erő folytonos tökéletesedésre van hivatva s így esetleges gyöngeségünk a már megalkotott mű, t. i. katolikus körünk fentartásánál is figyelembe veendő s az igazságos elbírálásnál méltánylandó.

*

Mult évi rendes közgyűlésünk alkalmával már részletesen megemlékeztünk azon széleskörű katolikus akcióról, mely a budapesti katolikus körtől kiindulván, a magyarországi katolikus körök és olvasó-egyesületeket egy szervezetben egyesíteni elhatározá s ezáltal a magyarországi katolikus társadalmi életet a keresztény szeretet és öntudat ápolásával regenerálni és egységesíteni kívánta. Mint mult évi jelentésünkben kiemeltük, a szövetség létesült s megalakult. Az egész ország katolikus egyesületei siettek a központ zászlója alá s a mi katolikus körünk a mozgalomban tevékeny szerepet játszott s az elsők között harcolt a programba vett ideális eszmék érdekében.

Mult évi november 8-adjára hívtak meg bennünket a magyar katolikus körök és olvasó-egyesületek országos szövetségének első közgyűlésére, melyen körünket egyházi elnökünk, *Palotay László* kanonok ur ő nagysága képviselte, ki is december 6-án tartott választmányi ülésünkön örömmel számolt be a nagygyűlési fényes részleteiről. Megjelent biboros fővédnökünk, dr. *Schlauch Lőrincz* p. spök ur ő eminenciája is, továbbá mintegy ötszázan a vidéki katolikus körök képviselői. Világi elnökünk báró *Gerliczy Ferencz* ur ő méltósága súlyos balesete miatt az ágyat volt kénytelen őrizni s így táviratilag mentette ki távolmaradását. A nagygyűlés a négy alelnök közé világi elnökünket, az igazgató tanácsba pedig egyházi elnökünket egyhangulag beválasztá, mely kitüntetés úgy vezető elnökeinkre, mint katolikus körünkre illő fényt vet s mindnyájunkat osztatlan örömben részesít.

E kongresszusnak megvan a gyakorlati értéke. Már maga az, hogy össze tudott jönni Magyarországon egy a fentebbi méretben vázolt kongresszus — értékes vívmány. Értékesebb, ha meggondoljuk, miszerint ez még csak kezdet s reméljük, hogy a német katolikusok példájára nálunk is nemsokára kifejlődnek azon katolikus kongresszusok, melyek a katolikusok társadalmi törekvéseinek *sulyt* adni képesek lesznek. E kongresszusok ösztönzik hazánk katolikus társadalmait a tömörülésre, úgy, hogy míg négy évvel ezelőtt katolikus körünk alakulása idejében a hazai katolikus egyesületek száma alig közelíté meg a 300-at, most 700 katolikus kört s 300 keresztény fogyasztási szervezetet számlálunk Magyarországon.

Ismét egy szomorú gyászestéről kell megemlékeznünk ez évi jelentésünkben, mely érzékenyen érinté nemcsak katolikus körünket, hanem az egész várost, sőt mondhatjuk egész hazánkat. Az isteni gondviselés akarata folytán

főtisztelendő dr. *Nogáll Janos* fölszentelt pergamói püspök, nagyváradai l. sz. káptalani nagyprépost, katolikus körünk tagja, mult évi július havában Szt. Vincze napján, az Urban megdicsőült. Az általános gyászból s fájdalom-ból, mely mindenkit egyaránt áthatott, katolikus körünk is kivette részét; a megboldogult temetésén nagy számban jelentek meg, a főtisztelendő káptalanhoz szeptember 6-iki választmányi ülésünkben részvétiratot intéztünk, ezenkívül az ünnepélyt rendező bizottság Bőszörményi Géza elnök buzgólkodása mellett Boldogasszony szeplőtlen fogantatása napján nagyon szép emlékünnepeket rendezett, amelyen Dus László világi alelnök ur méltó szavakkal ecsetelte az elhunyt szeretett főpap ritka érdemeit s Medvigy Gábor joghallgató pedig dr. Némethy Gyula ez alkalomra írt remek ódáját szavaltta el hatáson.

Egy másik katolikus körünket mélyen érintő gyászest *Winterhalter* Antal pápai praelatus, kanonok s körünk egyik alapító tagjának halála. Kiváló tagját veszítette el körünk benne; nemes szívjóságát gyakran éreztük, mert mindig első volt azok között, kik ifjú körünk nehézségeit elosztani segítettek. Folytonos meleg érdeklődéssel kísérte körünk minden matinéjét, ünnepélyét, s daczára agg korának, szeretetét kedves megjelenésével is kimutatta iránnyunkban.

Ugyancsak ez évben haltak el Des Echerolles Sándor, dr. Korda Kálmán s Wöber János tágtársaink.

*

Ez évben is gondoskodtunk az egyleti tagok szórakozásáról. A kör kebelében működő vigalmi bizottság egy farsangi s egy nyári táncmulatságot rendezett, melyeken városunk katolikus közönsége nagy számmal vett részt. E mulatságot szép siker koronázta.

Külön kell azonban megemlékeznünk az Oratorium előadásról. Az ünnepélyt rendező bizottság Bőszörményi Géza, Belezny Antal s dr. Szemethy Géza urak buzgó fáradozásával Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén egy vegyes kar közreműködése mellett előadta Haydn remek szép Oratoriumát »Krisztus hét szava a keresztfán.« A vegyes karban — mely 20 soprán s alt, 22 tenor s basszus hangból, valamint a 37-ik gyalogezred zenekarának 30 tagjából állott — részt vettek a bizottságon kívül városunk előkelő katolikus hölgyei. A siker impozáns volt, a nagy közönségre már előre számíttva, a kereskedelmi Csarnok dísztermét béreltük ki, amely tökéletesen megfelelt. Biboros fővédnökünk dr. Schlauch Lőrincz ő Eminenciája szintén megjelent az Oratorium előadáson. A remek erkölcsi siker mellett nem maradt el az anyagi sem; könyvtárunknak 80 frt. tiszta jövedelem jutott.

Mielőtt egyleti könyvtárunk állásáról szólnánk, meg kell emlékeznünk szeretett volt könyvtárnokunk, Istenben boldogult *Gyalokay János* elhunytáról. Lankadatlan szorgalommal rendezte be körünk könyvtárát, de a Gondviselés magához szölvítá, s mi buzgó tisztviselőket, választmányi tagtársunkat gyászoljuk elhalálása miatt. A könyvtárnoki tisztet most Jelinek Géza tölti be, ifjú iparkodással s ambícióval. Az egylet könyvtára évenként gyorsodik. Mult évi jelentésünkben 1843 kötettel számoltunk be 6360 korona 88 fillér értékben. — Jelenleg van 1863 kötet 6410 korona értékben.

Egyletünk fejlődésére vonatkozólag örömmel konstatálhatjuk, hogy a tagok száma az elmúlt évben is örvendetesen szaporodott. 1898. év végén 330 tagot számlált a kör, míg a mult év végén 362-re emelkedett.

A könyvtár céljára tett adományokon kívül körünk jóakaró pártfogói s különösen egyházi elnökünk ő méltósága folytonosan tetemes összegekkel támogatja az egyletet, melynek folytán vagyoni mérlegünket képesek voltunk egyensúlyban megtartani s folyó évi költségvetésünket is reális alapokra fektetni.

Választmányunk az alapszabályok 17. §-ának rendelkezéséhez képest minden hónapban, kivéve a nyári hónapokat — megtartotta üléseit, szám szerint 10 rendes s 6 rendkívülit.

Az egylet pénztárnoka a már nála ismert egyszerűséggel kezelte körünk pénzügyeit s a

választmány által kiküldött bizottság élén összeállította a kör vagyoni leltárát.

Most pedig az alapszabályok értelmében, minthogy a közgyűléstől nyert megbízásunk lejárt, ezt a tisztelt közgyűlés rendelkezésére visszabocsájtjuk, kérve a lefolyt 2 évi működésünk igazságos s méltányos elbírlását.

A pénztár vizsgálatáról szóló jelentést és a költségvetést betérjesztve, tisztelettel maradunk

Nagyváradon, 1900. évi február hó 7-én tartott v. ülésünkben

alázatos szolgálói

az igazgató választmány.

*

A közgyűlés lelkes éljenzéssel fogadta el az évi jelentést. Ezután a számvizsgáló bizottság jelentését fogadták el, mely szerint a mult 1899. évben a bevétel összege 4883 kor. 38 fill. volt, a kiadásé pedig 4351 kor. 56 fill. és így a pénzmaradvány az 1900. évre 531 kor. 82 fillér.

A jövő 1900. évre előirányoztak 6069 kor. bevételt és kiadást.

Palotay László kanonok beszéde.

Ezután *Palotay* László kanonok mielőtt a maga és tisztviselő társai nevében beadná lemondását, hangulatos beszédben vázolta a nagyváradai Katolikus Körnek rövid fenállása óta gyakorolt misszióját.

Rámutatott a nehézségekre, melyekkel a körnek megkellett s kell még ma is küzdenie. Bizalmatlanul fogadták, politikai eszköznek tartották, a közönyt nehéz volt megtörni. 267-en éptek be a kör megalakulásakor. Ez a szám bizony, tekintve a váradai katolikusok számát, kevés. Ma, a negyedik év kezdetén — a halálozásokat, kilépéseket és törléseket leszámítva 342-en vagyunk. Szép haladás, mert egyleti működésünknek tagadhatatlanul szép eredménye, de még mindig kevés. A katolikusoknak be kell látniok, hogy e körre szükség van, hogy ennek működését támogatni köteleességük. Az elnökség nevében igéri, hogy tisztvársaival az igazgatóválasztmánnyal együtt lankadatlanul fog működni az eddigi irányban s kész a kör érdekeit anyagi áldozattal is előmozdítani. (Zajos, élénk helyeslés, taps.)

Dr. *Mártonffy* Bogdán indítványozta, hogy a beszéd egész terjedelmében a közgyűlés jegyzőkönyvébe iktattassék, a mit a közgyűlés egyhanguilag helyesléssel fogadott.

A tisztikar megalakítása.

A közgyűlés tagjaiból hangos éljenzés tör ki, a midőn korelnökként immár *negyedszer* elfoglalta az elnöki helyet *Gálbory* Sámuel, a Katolikus Kör mindenki által szeretve tisztelt »Samu bácsija« és felhívta a közgyűlést a választásra.

Világi elnökül ismét nagy lelkesedéssel báró *Gerliczy* Ferencz választott meg s egyházi elnökül nem kisebb lelkesedéssel *Palotay* László kanonok.

A közgyűlés a korelnök ajánlatát egyhangulag elfogadja s így egyh. alelnökül megválasztott *Dencs* János cz. kanonok, világi alelnökül *Dus* László t. főügyész, titkárnak dr. *Imrik* Gusztáv. A választmány tagjai lettek a következők:

Andriska Károly, Balázsovics Jenő, Beczkay Lajos, Belezny Antal, Csatóry József, Czeglédy Sándor, Fetszer Antal, Frankó Endre, Gabriely Lajos, Gálbory Sámuel, Gézy Lajos, Dr. Hoványi Gyula, Janky József, id. Jelinek Ferencz, Kádár János, Dr. Karácsonyi János, Karger Sándor, Kelemen Kálmán, Kugler Albert, Dr. Mártonffy Bogdán, Milibák József, Dr. Némethy Gyula, Nozáky Rudolf,

Papp Imre, Pekánovits Imre, Ragány János, Román József, Serényi Gusztáv, Schlauch Nándor, Stark Gyula, dr. Schweiger Ede, Szűts István, Tóth Márton, Weidlich István, Dr. Vuicsics Gyula.

Palotay László megköszöni a közgyűlésnek benne helyezett bizalmát, mely bizalom már 3 ízben nyilvánult meg iránta. Mint eddig, úgy ezután is buzgólkodni fog a kör felvirágoztatása érdekében s a kört úgy szellemileg, mint anyagilag támogatni fogja. (Éljenzés).

Dus László alelnök szintén köszönetet mond a közgyűlés bizalmáért s a katolikus kör tagjait a katolikusoknak ma már annyira szükséges összetartásra buzdítja. (Éljenzés).

Palotay László kanonok a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri **Zajnay** János kanonokot és **Sztarill** Ferenczet.

*

Ezután a választmány rövid ülést tartott, melyen megválasztották a tisztikar még hiányzó tagjait. Ügyésznek megválasztották **Böszörményi Géza** ügyvédet, pénztárosnak **Berecsky Gézát**, könyvtárosnak **Jellinek Gézát**, s. könyvtárosnak **Szeicz** Benőt. Háznagyok lettek: **Grámm** Szilveszter és **Stark** Gyula.

Az első esküdtzéki tárgyalás.

— Saját tudósítónktól. —

Ma ül először egybe az esküdtbíróóság Nagyváradon, hogy itélkezzenek egy bűnös polgártársuk felett. A jogászvilág nagy érdeklődéssel tekint a mai tárgyalás elé, annival is inkább, mert egy rendkívül érdekes bűnügy van tárgyalásra kitűzve.

Egy gyilkos fia lesz a vádlott, aki az édes apját egy lapáttal agyonütötte.

A tárgyalásnak ünnepi színezete lesz, amennyiben az elnök beszéddel fogja megnyitni a tárgyalást s ezen beszédre felelni fog úgy a vádhatóság, mint a védelem. Ez az ünnepélyes megnyitás hosszabb időt fog igénybe venni s tekintettel arra, hogy a tárgyalásra sok tanu van beidézve, valószínű, hogy ítélet csak holnap lesz.

Maga a bűneset a következő:

Ur Zsigmond jómódu paraszti gazda volt Biharfélegyháza községben, de a javakorabeli ember igen rosztermészetű volt. Folytonosan zsörtölődött, úgy, hogy nem volt ember a faluban, akivel baja ne lett volna. Így igen sok baja volt családjával, fiával s feleségével, a kiknek igen sok kellemetlen órát szerzett az öreg.

Az ősszel történt, hogy az ifju Ur Zsigmond a saját részére egy malacot vett, amit azonban nem akart az apja sertéseivel együtt tartani s ezért külön ólat készítetett a saját malacjának. Az öreg, amikor este hazajött s megtudta, hogy fia az nap min dolgozott, éktelenül dühös lett s fejszét ragadott, hogy azzal a fia által építet ólat lerombolja. Ebből aztán származott a nagy baj, mert a fia nem akart beleegyezni abba, hogy apja az ólat lerombolja s mikor az apja fenyegetni kezdte, a kezében lévő lapáttal úgy ütötte föbe, hogy az öreg halva esett össze.

A tárgyaláson **Millye** Gyula kir. táblabíró fog elnökölni szavazóbírák **Fassie** Pál és **Kurousszky** Ferencz törvényszéki bírók lesznek, jegyző Gyenge Béla. A vádhatóságot **Korn** Lajos alügyész fogja képviselni, a vádlottat pedig **Rádl** Ödön ügyvéd fogja védelmezni.

A tárgyalásra a következő esküdttek lettek behíva:

Rendes tagok: Kulsó Bálint Komádi, Papp György Nagyvárad, Lukáts Antal Nagyvárad,

Rácz János Nagyvárad, Nadányi Jenő Nagyvárad, Papp József Komádi, Kövesey József Nagyvárad, Ember Lajos Nagyvárad, Csalo László Bihar, Biczi János Rév, dr. Adorján Emil Nagyvárad, Albert Mihály Bihar, Fazekas István Nagyvárad, Aufricht Adolf Nagyvárad, Posi József Sarkad, dr. Magyary Géza Nagyvárad, Tóth Ferencz Csökmő, Ujlaki Sándor Nagyvárad, Kiss Gyula Nagyvárad, Zathureczky István Czéczeke, Takáts László Nagyvárad, Balogh Mihály Nagyszalonta, Bogdán Ferencz Nagyvárad, Friedländer Mór Nagyvárad, Bajó Mihály Nagyszalonta, Havasi Zsigmond Nagyvárad, Farkas Andor Nagyvárad, Mezey Lajos Csökmő, Jüngling József Nagyvárad, Radovits Sándor Nagyvárad.

Pót esküdttek: Dr. Fodor Gyula, Róz József, Gábor György, Fodor Lajos, Bertsey György, Macskási Alajos, Andriská, Károly, Bánáti Márton, Tölcsel Lajos és Kalenda János nagyvárad lakosok.

A tárgyalásra jegyeket adtak ki, azonban azok még a tegnapi napon elfogytak. A karzat a hölgyközönség részére lett fentartva, míg a tárgyaló teremben az első padsor az újságírók s a következő négy padsor az ügyvédek részére lesz fentartva.

A tárgyalóterembe csak jegyekkel lehet belépni. A tárgyalás 9 órakor kezdődik.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Február 20. Első büntügyi esküdtzéki tárgyalás.

Február 22. Büntügyi esküdtzéki tárgyalás.

Febr. 24. Az országos honvéd segélyező-egylet közgyűlése.

Márczius 8. Biboreána közgyűlése.

Márczius 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

* **Királyi kihallgatás.** A mai általános kihallgatáson a király elé járultak: **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspök, gróf Csáky Albin, gróf Hunyady Imre, gróf Széchenyi Pál, báró Podmaniczky Frigyes, gróf Kun Géza és Szontágh Pál belső titkos tanácsosok; gróf Berchthold Richard, gróf Széchenyi Imre, báró Révay Gyula, Szegedy György, gróf Zichy János és gróf Zichy Aladár kamarások, Náményi József királyi kuriai bíró, Major Árpád vezérőrnagy, Rony Béla, és Jarancsy Mihály osztálytanácsosok, Pettera Hubert, az udvari vadászati hivatal vezetője; együttesen fogadtattak; a doktorbál elnökségének tagjai: Kétly Károly, Elischer Gyula, Lichtenberg Kornél, Nékám Lajos egyetemi tanárok és Major Ferencz országgyűlési képviselő, továbbá Khitte Rezső ezredes, katonai építési igazgató, Brandtner Károly főépítési mérnök, Kriegl Ernő százados és Scharf Zsigmond építési számtiszt.

* **Schlauch** bibornok a kispapok közt. A magyar katolikuság kilencszázéves fennállásának emlékére szép ünnepélyt rendeztek vasárnap délután a budapesti növendékpapok. Az ünnepen **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspök, **Császka** György érsek, **Kohl** Medárd pápai prelátus és több egyházi meg világi előkelőség volt. A műsorban **Kasztell** Aladár, **Kollarie** Kálmán, **Fridrich** Sándor és **Pálfi** Károly növendékpapok vettek részt. Az énekszámok közül nagy hatása volt Platz Bonifác dr. szegedi tankerületi főigazgató **Cantalejának**, melyhez **Fölker** Gusztáv czisztérczita, a bajai főgimnázium igazgatója írta a zenét. Az ünnep végén **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspök és **Császka** érsek buzdító beszédet intéztek az ifjúsághoz.

* **Ebéd Széchenyi kanonoknál.** A Gazdasági és Iparbank közgyűlése alkalmából **Széche-**

nyi Jenő apát-kanonok vasárnap nagy ebédet adott, melyen jelenvoltak: Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Urbán Adolf és Dobosffy Alajos táblabírók, Sipos Orbán, Rádl Ödön, Széchenyi József, Miskolczi Barna, Miskolczi Ferencz, Markovich Antal, Cziffra Gerő, Géczy Lajos, Ternyei Antal, Kunz Gusztáv, Deutsch K. I., dr. Várady Zsigmond, dr. Márkus László, Mayr Sándor, Felköszöntöket mondtak: Széchenyi Jenő, Beöthy László, Rádl Ödön, Széchenyi József, dr. Várady Zsigmond, dr. Márkus László stb. Éltették: Széchenyit, Beöthyt, Rádl, Ternyei Antal vezérigazgatót, a Gazdasági bank igazgatóit és felügyelőit stb.

* **A király** ma reggel 7 órakor Gödöllőre visszajött a budai várakba és nyomban visszaérkezése után a Zsigmond-kápolnában csendes misét hallgatott, melyet Kanter Károly udvari várbeli plébános celebrált. Mire után ő felség visszavonult magánlakásába; tíz órakor általános kihallgatásokat adott és délután valószínűleg Széll Kálmán miniszterelnököt, esetleg az itt időző fiúmei kormányzót is fogadni fogja. A király szerdán délután ismét Gödöllőre megy vadászni.

* **Kinevezés.** A nagyváradai tábla elnöke **Curtulia** Kornél végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká kinevezte.

* **Az osztrák-magyar bank tisztviselőinek kitüntetése.** Az osztrák-magyar bank hat tisztviselőjét szép kitüntetésben részesítette ő Felsége. A hivatalos lap vasárnapi száma közli a kitüntetéseket, a mely szerint **Gold** Zsigmond a bank főtanács tagjának a **magyar nemességét**; **Schreiber** Ignác főtanács tagnak és **Elischer** Viktornek a bank jelzőosztagja főnökének a II. osztályú vaskorona rendet, **Köszegvári** Lajos felügyelőnek s **Waldmayer** Károly főellenőrnek a koronás arany érdemkeresztet s végül **Gaszner** Károlynak a debreczeni fiók cenzorának a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

* **Sétahangverseny.** Már rég nem volt alkalma a közönségnek oly magas színvonalon álló, izléssel csoportosított zenei számokat hallani a sétahangversenyen, mint most vasárnap délután. A Csarnok terme meg is telt egészen közönséggel s lelkesen tapsolt a publikum a szépen sikerült hangverseny majdnem minden egyes pontja után. A műsor Mozart egyik öröksépségű nyitányával (Enführung aus dem Serail) kezdődött, utána Gounod, Beriot, Goldmark egy-egy szép művében volt még alkalmunk gyönyörködni. Nagyon szép volt a Faust-áriának **Waldhorn**-sóló részlete; de a mi leginkább, ugyszólvá főként vonzotta a közönséget, az a Beriot IX. hangversenye volt. Különösen a zenekedvelők egyletének tagjait — a kik nagy számmal voltak jelen — és a muzsikusz közönség azon beavatottabb részét érdekelte a „Beriot-concert”, akik tudják, hogy a kis Fényes Mártha ugyanezt fogja eljátszani zenekari kísérettel a zenekedvelők egyletének legközelebbi hangversenyén. A sólót **Rácz** örmester játszotta, a ki egyike a zenekar legtehetségesebb játékosainak. Kötűnő hallása meglátszik tiszta fogásain s nagyon szépen játszott mindannak daczára, hogy a Coda részletnél a g-húr egy kissé meglazult. **Rácz** József örmester sólóját **Fiala** karmester kísérte kötűnően zongorán. Szép volt még a **Sába királynő** felvonulási indulója: keleties színpompa, erőteljessége, briliáns hangszerelése, szintén lekötötte a közönség figyelmét és nagy tetszésben részesült.

* **A Biharmegyei takarékpénztár** 1899. évi üzlet-eredményéből jótékony célra kiutalt összegből megszavazott: a Gyermekbarát egyletnek 50 koronát, a Biharmegyei nőegyletnek 50 koronát, az Izraelita nőegyletnek 50 koronát, a Népkönyvtárnak 50 koronát, a Nagyvárad-i zenekedvelők egyesületének 50 koronát, a Biharmegyei tanítói internátus részére 50 koronát,

a Nagyváradi községi tanítók segélyegyletének 40 koronát, az Ügyvédi nyugdíjalpra 50 koronát, a jegyzői nyugdíjegyletnek 50 koronát, a Biharmegyei népnevelési egyesületnek 50 koronát, a kereskedelmi kórodának 100 koronát, a Biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egyletnek 40 koronát, a Nagyváradi népkönyvtárnak 30 koronát, a Várad-Velencei népkörnek 20 koronát, a Nagyváradi ipartestületnek 50 koronát, a Kereskedelmi tanintézet segítő egyesülete részére 60 koronát, a Városi árvaház részére 100 koronát.

* **Akasztofa humor.** Egy erősen feldagadt ábrázatu szürös atyafi állított be tegnap d. u. a helybeli irgalmasrend foghuzó műtermébe. *Horváth Amadeus* irg. r. alorvos részvétellel kérde meg tőle:

— Mivel szolgálhatok, barátom?
— Aásson kérem — fogat szeretnék huzatni, — jelenté ki az atyafi.
— Melyiket?
— *Mindent*, a hány csak van! — feleli az atyafi nagy hidegvérrel.
— Hm! hm! *Mindent*?
— Bizony! — de hamar, mert majd megőrülök.

A pacziens hidegvérrel helyet foglal a széken és kitér a száját, a melyben már csak *egyetlen egy odvas fog volt* és így kívánsága gondolatnyi gyorsasággal teljesült.

* **A beteg milliomas.** Még néhány évvel ezelőtt óriási hatalom volt: a társaság akkor volt virágjában Mérhetetlen milliók felett rendelkeztek és azt hitték, hogy az áldásnak soha sem lesz vége, azt hitték, hogy tulfogják szárnyalni Rothschildékat. Nem úgy lett. Az egyik cégfőnököt meggyilkolták és azóta az üzlet is mindjobban hanyatlott, végül meggingott, úgy, hogy a bankoknak kellett, — persze borsós áron, — mentőknek közbelépniük. Fődben pihen az egyik cégfőnök, a cég maga is megszűnt már és most arról értesülünk, hogy a másik cégfőnök beteg, nagyon beteg. Igaz, hogy a vagyon romjai is még több millió forintot tesznek, de az öreg urat az a tény, hogy ő néki most már csak olvasott milliói vannak, nagyon megbántotta; a bánatalom alatt a gögös pénzaristokrata idegei meglazultak és megbénultak és most gyengék, nagyon gyengék... Családja gondosan őrzi és ápolja; meg akarja menteni attól a veszedelemtől, hogy életének hátralevő napjait gyógyintézetben töltsse... Sic transit gloria Haas et Deuts.

Az angolok újabb sikerei.

London, febr. 19. A Reuter-ügynökségnek *Roberts* lord táborában lévő tudósítója leírja *Jacobsdal* elfoglalását és azt mondja, hogy a városban a legnagyobb rend uralkodik. A városban őrző csapatok czirkálnak. A katonák még egy almát sem szakítottak le a fákról. A város lakosait az angol katonáknak ez a magaviselete nagyon meglepte, mert mindig azt mondták nekik, hogy az angolok az elfoglalt városokat kifosztják. Most barátokként üdvözlnek az angolokat. Beszélgetéseikből kitűnik, hogy az *oranjei búrok belefáradtak a háboruba*. A tudósító azt jelenti továbbá, hogy *Jacobsdalban* nagy német kórház van, amely különösen tisztaságával tűnik ki. Az orvosok mind a két fél sebesültjeivel egyaránt humanusan bánnak. Mikor *Kelly-Kenny* tábornok *Cronje* kocsiját elfoglalta, egy német ambulanciát is elfogott.

London, febr. 19. A Reuter-ügynökségnek jentik *Jacobsdalból* 17-iki kelettel: Újabb jelentésekből kitűnik, hogy az elvonuló búrok utóvége szép rendben vonul vissza és egymásután megszáll néhány kopját, hogy a kisérletnek, amely az igás barmok kimerülése miatt lassan halad, hogy megkönnyítse útját. A leg-

újabb jelentések szerint a búrok *Klipkraalsdrift* közelében vannak.

London, febr. 19. *Ladysmithből* jelentik a Reuter-ügynökségnek 17-iki kelettel, hogy *French* tábornok győzelme és *Kimberley* felszabadítása ott nagy örömet keltett. A helyőrség nagyon jó kedvben van és minden akcióra kész. A búrok a legutóbbi napokban nagy tevékenységet fejtettek ki.

London, febr. 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik *Durbanból* tegnapi kelettel: A zuluöldről érkezett legújabb jelentések szerint az angol rekognoszáló csapat, amelynek egy erős búr csapat megjelenése miatt nemrég vissza kellett vonulnia dél felé, időközben tüzértséget és lovasságot kapott segítséget.

Brüsszel, febr. 19. A búrok erősen remélik, hogy *Cronje* taktikája, *Roberts* lord hadseregének bekerítése fényes eredményre fog vezetni. *Cronje* az által, hogy *Roberts*nek nem állja útját az előhaladásában, oly előnyös helyzetet teremtett meg a számára, hogy *Roberts* képtelen lesz vele megküzdenni.

London, febr. 19. Az esti lapok jelentik, hogy *Kelly-Kenny* tábornok folytatja *Cronje* üldözését és folyton zsákmányol, melynek folytán most már mintegy 150 kocsit szedtek el a búroktól. Hir szerint *French* tábornok otthagyja *Kimberleyt* és segítségére megy *Kelly-Kenny*-nek, *Cronje* üldözésében, akit így reménylenek teljesen megsemmisíthetni.

EGYESÜLETEK.

A kiskereskedők társulata vasárnap délután rendes helyiségében ülést tartott. A választmány először is kimondotta azt, hogy szükségesnek tartja, miszerint a társulat érdekeinek előmozdítására *hivatalos lap* létesítésék s addig is, míg a pénztár azon helyzetben lesz, hogy ezt eszközölje, az e célra megfelelő *Füszkereskedők lapját* hiv. lapjává választotta. Elhatározta továbbá a választmány, hogy *márczius hó végén* felolvasással egybekötött *házi* jellegű táncestetélyt rendez pénztára javára. A felolvasások rendezésével *Dr. Adorján* Ármintitkár, a táncestetély rendezésének előkészítésével az elnökséget és *Stern Soma*, *Huszár Adolf*, *Reich Sándor* és *Kovács S. vál.* tagokat bizta meg az ülés. A rendezőségbe városunk kereskedő világának kiválóit is felkértek s nagy a remény arra, hogy az estély, erkölcsileg és anyagilag is jól fog sikerülni. — Végül elhatározták, hogy a mindinkább elharapódzó, füszerárakkal való házalás eltiltása iránt a társulat a kapitányi hivatalhoz fordul s ezen mozgalmába a társulaton kívül álló füszerkereskedőket is bevonja. A beadványt társ. titkár szerkeszti meg. Örömmel vette a választmány tudomásul titkár azon jelentését, hogy a n.-várad kir. pénzügyigazgatóság a társulat kérelme folytán a korlátlan kimérések létszámának 30-al való emelését, ajánlotta a miniszternek továbbá, hogy a miniszter leirt, hogy az átjáró ajtókért senkise büntetessék. Több kisebb ügy elintézése után az ülés véget ért.

IRODALOM.

Kurucz világ a Csarnokban.

Érdekes ideát valósított meg a Kereskedelmi iskola tanári kara, — a kurucz világot mutatta be eredeti énekekben, dalokban, ze-

nében és költészetben, — a csarnok nagy terme a szorongásig megtelt szép leányokkal, meg asszonyokkal, a kik kurucz mivoltukat ezzel is fényesen beigazolták; egy-egy labbanz férfi csak itt ott akadt mutatónak élő példaként, hogy ez a faj sem veszett még ki egészen, ha pusztulóban van is.

A matiné e fénypontját a *Herncsirek* István zenetanár által betanított s az ifjusági zenekar által szebbnél-szebben előadott kurucz nóták képezték. A felfogás művészsége kivétel *bravouros* volta látható örömmel lepték meg az elite közönséget, a kik nem tudták mit csudáljanak jobban: a növendékek összhangzó precíz játékát-e? vagy azt a finom, igazi magyar érzéket, a mit az előadott darabokon a magyar származására büszke karmester kifejezésre juttatott.

S az igazgatónak *dr. Kovács S. János*nak az egész kurucz világot felölelő mély tanulmányra valló élvezetes felolvasásából jobban megismerte az ember a kurucz világot egy rövid óra alatt, mintha hónapokon át kötet számba tanulmányozta volna.

Felolvasásában fő vonásaiban ismertette a kurucz mozgalmat, majd áttért a kurucz költészetre, melynek főképp azon termékeit tárgyalta, melyek egyszersmind a műsorba is fel voltak véve, az előadás tehát nem csak ismeretterjesztésül szolgált, hanem bevezetésül is a matinéhoz, melynek pontjai az előadás folytán csak nyertek érdekességben.

A *Szabó Ernő* által valódi kuruczosan előadott kurucz darabok valóságos extasisba hozták a közönséget.

Az énekkar által előadott kesergős kurucz nóták s a *Hencz Lajos* és *Goldstein Sándor* szép szavalatai nagyon hozzá járultak az ünnepegy fényének emeléséhez s ahhoz a valódi sikerhez, a melyhez az intézet leleményes igazgatójának méltán gratuláltak a jelen voltak.

Az az erkölcsi hatás, amelyet az ilyen matiné tesz, különösen a fogékony ifjuságra tagadhatatlanul arányban áll a készülésre fordított idővel s az ország többi hasonjellegű iskolái is jól tennék, ha ilyen igazi hazafias ünnepegy rendezése által igyekeznének felébreszteni az ifjuságban a haza iránti szeretetet és kötelezettséget; — mert a nagyon is reálisan gondolkozó kereskedő világnak tagadhatatlanul korunkban erre is igen nagy szüksége van.

Igazságszolgáltatás.

A második esküdtszéki tárgyalás.

Holnap után ismét egybe gyűlnek az esküdtek itélkezni egy megtévedt polgártársunk felett. A második tárgyalás nagy büncselekményben fog itélni, mert ekkor egy férj felett fognak ítéletet mondani, a ki megakarta a feleségét ölni.

Nagy István komádi gazda több mint tizenkét évig élt békés egyetértésben feleségével s csak a legutóbbi időben keletkezett közöttük viszály. A férj ugyanis az utóbbi időben dologkerülő lett, aminek következtében a háznál nagyon gyakori lett a perpatvar s végre is az asszony a múlt év október havában el-távoztat férjétől s elment egy *Balogh* Mihály nevű emberhez lakni.

A férj kérte az asszonyt, hogy térjen hozzá vissza, de ez nem volt erre hajlandó.

A férj több ízben volt az asszonynál békíteni s mikor látta, hogy ezélt nem ér, a végsőre határozta el magát.

November 20-án felkereste újból feleségét

s hívta haza, amikor az kijelentette, hogy haza semmi esetre sem megy, kirántotta a csizmaszára mellől a magával hozott kést s azt az asszony mellébe akarta döfni.

A markos asszony azonban a kést megragadta s a szurást fentartotta, úgy, hogy csak jelentéktelen sebet okozott a kés a mellén, hanem a kezén igen súlyosan magsebesült.

A férjet azonnal elfogta a rendőrség az eset után s vizsgálati fogságban van azóta.

A törvényszék gyilkosság büntetének kísérlete miatt helyezte vád alá **Nagy Istvánt**.

A vádlottat dr **Duma Flórián** ügyvéd fogja védeni.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

Febr. 24. Tiszti estély.

Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

Febr. 27. Zenekedvelők jelmestélye.

Márcz. 4. Az ev. ref. Ennekkar dalestélye.

A kath. legény-egylet bálja.

Azzal kezdem, hogy láttunk egy minden ízében kitűnően sikerült bált.

A jelenlevők száma négyszáz volt, a négyes 100 pár táncolta, az énekszámok, a körmagyar bemutatása korrekt, a kedv oly igazi, mintha egy család ült volna együtt s a bevétel elég szép tiszta jövedelemmel járul a könyvtár alapozásához.

Lehet-e még kívánni való?

A rózsaszín és kék szalagos jelvényű rendezőség valóságos röpült, hogy kötelességének eleget tehessen, de udvariassága semmi kívánni valót sem hagyott fenn, sem a vendégek fogadásánál, sem ott, ahol hamar kitűnik, ki mennyit ér — a táncteremben. Egy nő sem ült egy percig sem, mikor a zene szólott.

Belépésnél a nők az egylet jelvényével díszített tánczrendeket kaptak, mely **Misák** József egyleti tag szerföltött sikerült műve volt.

Fél kilenczre már egybegyűlt a vendégek legnagyobb része s a dalárda sorakozott, hogy megnyissa a bált.

A dalárda.

Harminezket erőteljes és **Kalmár** Illés karvezető buzgalma folytán kicsiszolt hangu fiatal ember állott ki a nagy terem közepére, s a jelzésre felharsant kvartettben az egylet himnusza: »Isten áldja a tisztas ipart!« ezután a Horfi dalt hallgatta végig a közönség, majd a körmagyar előtt, míg a párok rendezkedtek, tüzről pa tant magyar dalokat adtak még elő.

Ami a dalárdák legfőbb kriteriuma, a piánok kellő lágyak, az átmenetek a fortéba színezettek voltak s az összhang kifogástalan. Taps jutalmazta meg a dalárokat.

Ének után már teljesen elhelyezkedett a közönség s ritka jókedvvel vette kezdetét a táncz.

A körmagyar.

Az első négyes után felkérték a rendezők a közönséget, hogy a terem szélein foglaljanak állást, a mit készségesen megtett mindenki.

Erre a cigány a Rákóczyt intonálta s ennek hangja mellett 16 gyönyörű magyar pár jött be csárdás lépésekben.

Létay Sándor	—	Boeskay Erzsike.
Kozár János	—	Nemes Mariska.
Kendrella János	—	Kauczil Marika.
Bereczky Géza	—	Steininger Gizella.
Árvay Gábor	—	sz. Gaál Mariska.
Pataky György	—	Mogyoróssy Irma.
Veress János	—	Haláty Irma.
Fischer Pál	—	Nemes Ilonka.
Barza Antal	—	Vlossák Fánika.
Kauczil István	—	Papp Erzsike.
Henn Károly	—	Kimpál Rózsika.
Gaál Imre	—	Bodnár Mariska.
Babrik József	—	Nagy Mariska.
Baranyi József	—	b. Gaál Mariska.
Bodnár József	—	Papp Irénke.
Veress Lajos	—	Iványi Juliska.

A fiukon árvalányhajás pörge kis kalap, lobogó magyar paraszt gúnya volt, a leányok pártával, ingvállban jelentek meg.

A párok végig lejtettek a terem közepén s hirtelen fordulással kiki elhagyta a párját, a fiuk jobbra, a leányok balra lejtették körül a terem, de fenn a bejáratnál pontosan összetalálkoztak.

Ezután párosan lejtettek egyik rész jobb, másik balfelé s fent ismét összetalálkozva, mindenki helyére ért s a zene utolsó ütemére egyszerre csapódtak össze a sarkantyuk s akár léniával mérték volna ki, úgy állott a négyesög.

Ez a belépő úgy sikerült, hogy szinte önkénytelenül tapsban tört ki a sok száz vendég.

De felharsant a körmagyar bűvös melódiája, meghajoltak a csipőre tett kezek között a karsu derekak, összecsendültek a sarkantyuk s volt alkalmunk oly gyönyörű előadásban látni ezt a mi ősi tánczunkat, ami feledhetetlen lesz mindenki előtt.

Először lassan, módosan kezdődik a táncz, csak a szemek, a test mozdulatai adják az életet belé s azok az ismos karu, vállas fiatalok, azok a tiszta, ragyogó leányszemek tudtak életet adni a tánczba.

Majd gyorsul később a taktus, gyorsabban változnak a táncz figurák, de mikor a csárdásnál szinte szédítően keringnek a párok, mikor azt hinné a néző, hogy mindjárt felbomlik a rend; egy sarkanytyu pengés, egy kecses bokázás és ott áll mindenki a helyén, a négyesög ismét olyan precíz, mintha ki sem mozdultak volna a helyből.

Mokos Sándor, ki ezt a tánczot betanította, nagy elégtétellel nézhette fáradsága eredményét, nézhette azt az igazi lelkesedést, a mit a néző közönségben ez a táncz keltett.

Mondanunk sem kell, hogy óriási tapsban nyilvánult a tetszés és pihenő után meg kellett ujránzni az egészet.

A vacsora.

Ritka kedélyességgel folyt le a szünóra. Egyik asztaltól a másikig járkáltak egymáshoz egy-egy szóra, mert nem volt itt ismeretlen senki, sőt hamar ismerős lett az egész bál társaság és mindenki méltán örülhetett az ismerettségnek, mert igazán válogatott szép közönség volt együtt, mi a rendezőség éber körültekintésének köszönhető.

Sokan voltak jelen a diplomás intelligenciából is. Ezeknek kérésére azon élvezetért, mit a körmagyar bemutatásával nyújtottak a szereplők az igazgató adott rövid felszólalásában kifejezést és köszönetet.

Szünet után közkívánatra ismét be kellett mutatni a körmagyart, aztán együtt tartotta a jókedv közönséget reggeli 5 óráig s a rend egy pillanatra sem zavartatott meg.

A vendégek nagy száma miatt lehetetlen volt pontos névsort össze állítani. Sikerült feljegyeznünk a következőket:

Asszonyok: Bodnár Jánosné, Dankó Györgyné, Gulyás Lászlóné, Korponay Lajosné, Hem Jánosné, Boros Józsefné, Bumbera Imréné, Stefán Miklósné, Kimpál Jánosné, Vizi Istváné, Szántai Józsefné, Boeska Józsefné, Hant Frigyesné, Vas Dánielné, özv. Bertik Jakabné, Bottó Péterné, Major Károlyné, Kovács Lajosné, Szabó Istvánné, Morvai Viliné, Iványi Istvánné, özv. Szepesi Jánosné, Kovács Antalné, Abelle Józsefné, Pécsi Antalné, Gramantik Ferenczné, Karkusz Sándorné, Szolga Sándorné, Vidosits Lászlóné, Cseprega Miklósné, Stupalovszky Kristófné, Spetkó Józsefné, Kolbai Lajosné, Melán Józsefné, Györi N. né, Szima Jánosné, Nagy M. né, Botos Péterné, Vársárhelyi Mózesné, Kuglis Jánosné, Madarász Józsefné, Csepesik Józsefné, Szántay Istvánné, Mezey Jánosné, Ment Simonné, Góza Mihályné, Vinkler Adolfné, Gál Antalné, Kiss Istvánné, Joó Istvánné, Kauczil Istvánné, özv. Borbély Lajosné, Steininger Sándorné, özv. Nemes Lajosné, Karsai Lászlóné, Nagy Károlyné, Zonda Viktorné.

Leányok: Steininger Gizuska, Bodnár Mariska, Danbó Jolán, Korponay Mariska, Göresös Erzsike, Strohman nővérek, Bumbera Mariska, Boeskay Jozefin, Major Irma, Bottó Viktória, Vas Mariska, Biró Etelka, Vas Irénke, Pohmann Mariska, Sárándi Mariska, Szabó Erzsike, Zajti Eszter, Babrik Terézia, Bigus Terka, Iványi Juliska, Csupák Mariska, Kis Mariska, Wlassák Fánika, Szolga Róza, Vidosits Mariska, Papp Róza, Maskovszky Ida, Spetkó Teréz,

Györi Eszter, Kis Jolán, Gosa Etelka, Fazekas Katica, Szabó Mariska, Nagy Mária, Pál Róza, Cziczka Gizella, Madarász Erzsi, Szántai nővérek, Mészáros Róza, Kósa Etelka, Szabó Erzsike, Góza Mariska, Nagy Juliska, Szopkó Erzsébet, Pap Erzsike, Kauczil Juliska, sz. Gaál Mariska, Kis Mariska, Joó Karolin, Krupka Erzsébet, Kauczil Mariska, Borbély Teréz, Nemes Mariska, Kiss Jolán, Kurreiner Mariska, Nemes Mariska, Nemes Ilonka, Karsai Mariska, Nagy Mariska.

Felülizettek: **Fetser** Antal kanonok 18 koronát, egy kolozsvári tvszéki bíró 16 kor., Lindberger János 1 kor., dr. Vucskics Gyula 8 kor., Papp János 30 fill., **Kucsovsky** Lajos kanonok 10 kor., Bereczky Géza 3 kor., Joó Ferencz 2 kor., Cseprega Miklós 2 kor., Stark Gyula 1 kor., Korponai Lajos 1 kor., Makkay József 2 kor., Szabó István 1 kor., Halász Gyula 1 kor., Péchy Antal 4 kor., Györi József 2 kor., Zsunk Pál 2 kor., ifj. Jelinek Ferencz 2 kor., Muntján János 2 kor., Keresztényi Lajos 2 kor., Zborai Gyula 2 kor., Mezey János 2 kor., Zimányi András 2 kor., dr. Wimmer Julián 6 kor., Pálffy Béla 4 kor., Széles Lajos 2 korona, összesen 80 korona 80 fillér.

Bál Margittán. A margittai róm. kath. egyháztanács február hó 25-én iskolája javára tánczvizsgalmat rendez, melynek sikerét már előre is garantirozza az az ügyes rendezőség, mely a tánczvizsgalom intézését magára vállalta.

A margittai róm. **katholikus** egyháztanácsnak **Helfi** Lászlónál (Nagyváradon) nyomtatott meghívója a következőleg hangzik:

Meghívó. A margittai róm. kath. egyháztanács által 1900 február hó 25-én »iskolája javára« a nagyvendéglő helyiségében tartandó zártkörű tánczvizsgalomra. A rendezőség. **Hirschmann** Konrad elnök, **Lipeckzy** Gyula alelnök, **Szoták** József főgondnok. Altmann József, Bobovszky Gyula, Balogh Lajos, Balogh Ignác, Balogh László, Dobó Miklós, Fazekas Imre, Fremda Béla, György László, Horváth Lajos, Hegyi Ferencz, Hintalan László, Helyfan Lajos, Kunics József, Kolb Géza, Kreznerich Lajos, Kiss Endre, Lendvay Lajos, Lövinger József, Mát-ray Árpád, Reilmer Jeremiás, Schölg Ferencz, K. Szabó József, Szakács József, Szenesi Lajos, ifj. Szoták József, Szabó József, Tóthfalusi Antal, Tóth Eduard, Tóthfalusi József, ifj. Ungvári József, dr. Winkler Lajos, ifj. Wilhelm Lajos, Zach István, Zach József, Zsáner Vilmos rendezők. Belépti-díj: Személyenként 1 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

SZÍNHÁZ.

Az iparos ifjak színelőadása. Vasárnap este az iparos ifjak önképző egylete műkedvelői előadást rendezett az elhagyottan, üresen álló nagypiaczteri czirkuszban, mely ez alkalomra megfelelően át volt alakítva felelő részben színpadaak, fele részben pedig az aréna a nézőtérnek volt hagyva. **Gerő** Károly Próbaházasság ez. vig fővárosi életképét adták elő a derék műkedvelők olyan ambícióval, olyan lelkesen, mintha most egyszerre akarnák előidézni mindama háboruságot, a mit a néhai való kis darab szerte az országban már előidézett egykoron. A közönség most is együtt énekelte Szikora Márton magánzóval a Kossuthnótát, mint hajdanában a másik fabódében.

A szereplők között különösen ki kell emelnünk **H. Pántya** Ilonkát, a ki Birike kedves szerepét személyesítette, mondhatnánk a tőle már megszokott ügyességgel és bájjal. A Kossuthnótát valami bántó szövegbe elváltoztatással énekelte Szikora Márton személyesítője **Mezey** Lajos, a min azonban a közönség úgy segített, hogy ő maga is befogott énekelni, de a helyes szöveget. Játéka ügyes volt. Rákóczy Alajos cselédszerzőt **Kovács** Mihály adta találó vonásokkal s a közönség sokat nevetett mókáin. Egyéb szerepeket szép összhangban játszották: **Bereczky** László (Kanócz őrmester), **Mócsy** Gyula (Hajdu Bokor Bercezi), **Kovács** Béla (Hajdu Bokor István), **Szöke** Róza (Bokorné), **Varga** Gyula (Patonay Bódog), **Fehér** Mariska (Cziffra Klári), **Wallner** Blanka (Sági Julcsa), **Lányi** Ilonka (Czili neni), kisebb szerepeket adtak:

Kenéz Ferencz, Rápolli Piroska, Kovács Gábor, Dvorzák István.

A közönség zsufolásig megtöltötte a köröndöt. Az előadást jövő vasárnap megismétlik.

TAVIRATOK

Mária Valéria Budapesten.

Budapest, febr. 19. (Saját tud. táv.)
Egy már régebben megállapított terv szerint *Mária Valéria* főhercegnő a királyt Budapesten itt tartózkodása alatt meg fogja látogatni. E terv érvényesül is, mert a főhercegnő holnap érkezik Budapestre.

A 75 éves Jókai.

Budapest, febr. 19. (Saját tud. távirata.)
Jókai Mór ma ülte meg 75-ik születésnapját, mely alkalommal sokan fölkeresték üdvözlétükkel.

A spanyol költségvetés.

Madrid, febr. 18. Azt hiszik, hogy Villaverde pénzügyminiszter és az ellenzék között ma megegyezés fog létrejönni a költségvetés elfogadása dolgában.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági szakelőadások a vármegyében.

A biharmegyei Gazdasági Egyesület e hó 17-én Bárádon tartott szakelőadásokat, melyen Cséser Lajos gazdasági szaktanár a közönség kívánságára a buzatermelésről tartott egy szakszerű előadást, utána Weingärtner Andor a községi hitelszövetkezetekről tartott előadást, mely után egyetemi titkár az előadásokat berekesztette, a nagyszámmal jelenvolt közönség széteszlett.

E hó 18-án Bihar-Udvariban tartott az egyetemi szakelőadásokat, melyekről tudósítónk a következőkről értesít:

Ötvös községi főjegyző bemutatta az elég szépszámmal megjelent hallgatóságnak az előadókat és felkérte őket az előadások megtartására. Cséser Lajos gazdasági szaktanár azon körülményt figyelembe vevé, hogy Udvariban a tagosítás most lett keresztül vive, s így a gazdaközönségnek most már más gazdasági rendszert kell követnie, a kiszagdák által használandó vetésforgókról tartott előadást, az előadásnak érdekességet és hasznosságát nagyon emelte azon körülmény, hogy kiszagdánk igen praktikus kérdéseket tettek az előadóhoz, ki azokat szépen megoldotta és a gazdaközönséget kellő felvilágosítással ellátta, ami nagyon emelte előadásának sikerét.

Utána Steiner Árpád vármegyénk gazdasági tanácsának egy jeles tagja tartott szép előadást az istálló trágyakezeléséről és rajzban bemutató egy trágyatelepet, melyet kiszagdánk is minden nagyobb költség nélkül létesíthetnek.

Végül még Weingärtner Andor e. titkár nyújtott felvilágosítást a községi hitelszövetkezetekről és azoknak jótékony hatásáról, mely után Ötvös főjegyző mondott köszönetet az előadóknak fáradozásaikért, — az előadások berekesztettek.

Ez alkalommal örömmel említjük fel, hogy Bihar-Udvariban Ötvös főjegyző kezdeményezésére a *községi hitelszövetkezet* már közelebb megalkakult, ezt azért is kiemeljük, mert a Nagysárréten ez az első hitelszövetkezet.

Öszintén szólva csadálkozunk azon körülményen, hogy éppen ezen a tisztán magyarul a vidéken lehet legkedvesebbet hallani a szövetkezeti mozgalmakról, holott a vármegye többi részeiben mindenütt megindult már a mozgalom szövetkezetek alakítására. Üdvözljük Ötvös főjegyzőt, ki ezen a téren is megtörte a jeget s községe lakossága jóvoltára szövetkezetet alakít. Reméljük, hogy példája vonzani fog s a többi községekben is megfognak alakulni a szövetkezetek.

A gazdasági és Iparbank közgyűlése.

Nagyvárad, febr. 18.

A Nagyváradai Gazdasági és Iparbank ma tartotta d. e. 10 órakor évi rendes közgyűlését *Széchenyi Jenő* kanonok elnöke alatt. Jelen voltak:

Széchenyi Jenő, Beöthy László, Kunz Gusztáv, Rádl Ödön, Sipos Orbán, Cziffra Gerő, Deutsch K. I., Géczy Lajos, Rimler Károly, Ternyei Antal, dr. Várady Zsigmond, Bogdán Jenő, Mayr Sándor, dr. Mihelyi Lajos, Széles Lajos, Brüder Jenő, Kolliner Dávid, Reich Sándor, dr. Konrad Márk, Steiner Benjámán, Feldmann Izidor, Feldmann Mór, Papp György, Goldstein Márton, Wallerstein Dániel, Keller József, Kelen Béla, Szirmay Lajos, Ullmann Sándor, Ullmann Félix, Löwenstein Zsigmond, Markovits Antal, Bernfeld Jakab, Fischer Sámuel, Baranyi István, dr. Cziffra Kálmán, Weintraub Mór, Gábel Jakab, Böszörményi Géza, Andriská Károly, Miskolczy Barnabás, dr. Gerő Sándor, Erber Imre, Mittheiler Ede, Lakatos János, Löwenstein Márkus.

A megjelentek közt 62 részvényes volt képviselve 789 részvénynyel.

Széchenyi Jenő kanonok megnyitja a közgyűlést és felkéri *Ternyei Antal* vezérigazgatót jelentése megtartására.

Ternyei Antal:

Tisztelt Közgyűlés!

Midőn kilencedik rendes közgyűlésünk alkalmából a lefolyt üzletre terjedő tevékenységünkről és annak eredményéről beszámoltunk, mindenek előtt rá kell mutatnunk azon évtizedek óta nem tapasztalt abnormis viszonyokra, melyek az elmúlt év üzletmenetét kedvezőtlenül befolyásolták.

Az egész éven át tartott pénzzsűke, végül az ősz beálltával Európa összes pénzpiacain bekövetkezett rendkívüli megrálgulása a pénznek megbénított minden üzleti tevékenységet és közgazdaságunk minden ágában általános stagnációt idézett elő.

Ily nyomott viszonyok között természetesen még gondolnunk sem lehetett az üzlet intenzívebb fejlesztésére, sőt kénytelenek voltunk a szokottnál is nagyobb óvatossággal eljárni, a hitelnyújtásnál szigorúbb bírálatot alkalmazni és nagyobb tartózkodást tanusítani, a mellett arra törekedvén, hogy állandó ügyfeleink mindenkor kielégítést nyerjenek.

Megelégedésünkre szolgál, hogy az imént vázolt mostoha viszonyok dacára t. részvényeseinknek kedvező eredményről számolhatunk be.

Az elért tiszta haszon a tavalyihoz hasonló. Betétállományunk fokozatosan emelkedik és ma már a 3 millió 600 ezer koronát meghaladja, mi kétségkívül az intézetünk iránt nyilvánuló bizalomnak fényes bizonyítékát képezi.

A főbb üzletágak részletezésére áttérve, kiemeljük a következőket:

Pénztári forgalom:

Pénztár-készlet 1899. év	
január 1-én — —	62.114 kor. 70 fill.
Bevételek 1899. évben —	15.267.190 kor. 66 fill.
Összesen —	15.329.305 kor. 36 fill.
Kiadások 1899. évben —	15.221.196 kor. 38 fill.
Pénzkészlet 1899. deczember 31-én — — —	108.108 kor. 98 fill.

Belétek:

A betétek átlaga az 1899. év végén 3.629.174 kor. 22 fill. Leszámított az 1899. évben 9.813.629 kor. 84 fill. A f. évben beváltott 9.656.276 kor. 86 fill. Jelzálog kölcsönök összege 511.661 kor. 96 fill., melyből a folyó évben 53.255 kor. 14 fill. fizettetett vissza. Előlegkölcsönök adattak a folyó évben 192.541 kor. 63 fill. s ugyanezen tárczára visszafizetett a f. évben 140.196 kor. 24 fill. Folyó számlára kölcsön adatott 1.860.273 kor. 76 fill., év végi álladéka 600.177 kor. 40 fill., mely jelzálogilag vagy értékpapirokkal van fedezve. A különféle leiratok után fennmaradó 70.927 kor. 71 fill. tiszta nyereségből 27.000

koronát az osztalékba, 17.000 koronát a tartalékalap gyarapítására, 5000 koronát az ingatlanok értékcsökkenés alapjára, 4900 koronát a tisztviselők nyugdíj-alapjára, 6700 koronát az igazgatóság jutalékára stb. fordítani javasol.

A jelentés végül még megemlékezik arról a nagy veszteségről, mely a társaságot Ullmann Izidor elhunytával érte.

A közgyűlés egyhangulag tudomásul veszi a jelentést s az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadja.

A közgyűlés a felügyelő-bizottság és a napi biztosai minőségben működő igazgató-tanácsosok napidíjait ugyanannyira állapítja meg, mint a múlt évit.

Ezután a választásokra került a sor.

Igazgató-tanács elnöke lett *Széchenyi Jenő*, a tanács tagjai lettek: Csák Máté, Gábel Jakab, Konrad Márk dr., Lakatos János, Papp György, Serdtült Báliat, Thury Kálmán dr. (uj), Ullmann Sándor (uj).

Igazgatóság: Beöthy László, Deutsch K. Ignác (uj), Kunz Gusztáv, Rádl Ödön, Sipos Orbán.

Felügyelő bizottság: Cziffra Gerő, Géczy Lajos, Mezey Mihály, Rimler Károly, Ullmann Félix (uj).

Deutsch K. Ignác végül indítványozza, hogy *Széchenyi Jenő* kanonok nevére egy 5000 koronás jótékonyági alapítványt tegyenek, amit azonban a közgyűlés, mert az indítványt szabályszerűen nem jelentették be előre, mellőzött.

A közgyűlés az elnök elttetésével ért véget.

Biharmegyei bank közgyűlése. *Szabó József* elnök d. e. 9 órakor a gyűlést megnyitván, üdvözlőli a szép számban megjelent részvényeseket és miután felemlíti, hogy a közgyűlés úgy a hivatalos lapokban, mint a helybeli lapokban szabályszerűen meghirdetett, konstatálja, hogy a közgyűlésen 519 drb. részvény képviselőben a közgyűlésen 38 részvényes megjelent és így a közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére dr. *Berkovits* Ferenczet, annak hitelesítésére dr. *Baróthy Ákost*, dr. *Wallner Ödönt* és *Kóth Jánost* kéri fel.

Jelen voltak:

Dr. *Baróthy Ákos*, dr. *Bartha János*, dr. *Berkovits Ferencz*, *Brüder Jenő*, dr. *Bulyovszky József*, *Deutsch K. I.* *Farkas Izidor*, *Ficzek Lajos*, dr. *Gerő Sándor*, *Halász Kálmán*, dr. *Hoványi Géza*, *Kaczián K. I.*, *Keller József*, dr. *Konrad Márk*, *Kornstein Emil*, *Krausz Dávid*, *Léderer Dávid*, *Léderer Mór*, *Lukács Gyula*, *Markbreit Sándor*, *Markovits Antal*, *Markovits Emánuel*, *Markovits Károly*, dr. *Markus László*, dr. *Molnár Jenő*, ifj. *Moskovits Mór*, dr. *Radó Ignác*, *Reismann Mór*, *Róth János*, *Sall Ferencz*, dr. *Sarkadi Lajos*, *Sonnenfeld Adolf*, *Spitzer Miksa*, *Schütz Albert*, *Szabó József*, *Tabéry Armin*, dr. *Wallner Ödön*, *Weidlich István*.

Az igazgatóság jelentése.

Reismann Mór vezérigazgató felolvassa az igazgatóság évi jelentését, mely a következő

Tisztelt közgyűlés!

Az 1899-ik és intézetünk fennállása óta XXXI. üzletévünk zárszámadásait avval a megjegyzéssel terjesszük elő, hogy az elmúlt évet a legkedvezőbb üzletévek közé nem sorozhatjuk.

Hazánk belső viszonyainak ingadozása és a Lajtán túli tartományokkal kötendő pénzügyi kiegyezés bizonytalansága, kapcsolatban a köztudomású körülményekkel, hogy a külföldi tőkék, mert otthon bő keresetet nyújtó foglalkozásra találtak, nálunk nemcsak hogy elhelyezést nem kerestek, de még elhelyezett részükben is kivonulni igyekeztek; egész országunkban a kereskedelmi és ipari vállalkozás fejlődését megakasztották. A mezőgazdasági viszonyok sem voltak olyanok, hogy a forgalmi életet fejlesszék, mert habár a múlt évi termés mennyiség szempontjából nem volt éppen kedvezőtlen, de a kiváló minőség hiánya, de még inkább a terményárak folytonos hanyatlása miatt a terményeket természetben felhasználó kereskedelem, sem az azoknak feldolgozásával foglalkozó ipar és ennél fogva maga a mezőgazdaság semmiféle lendületet nem nyert. Ha e mellett tekintetbe vesszük, hogy a pénzügyintézetek felesleges szaporodása nemcsak az

amugy is gyéren növekedő tőkét elforgácsolta, hanem még a hitelnyújtáshoz szükségelt áttekintést is megnehezítette és hogy a múlt év őszén nem várt óriási pénzzükséglet az év végéig tartott: nem lehet csodálni, ha oly helyzetben láttuk magunkat, melyben az üzlet kiterjesztésére még gondolnunk sem volt szabad, hanem ellenkezően szükségesnek tartottuk, hogy beadványok és üzletfeleink érdekeinek kellő és gondos megóvása mellett forgalmunknak eszközeinkhez mért és intézetünk biztonságával összeegyeztethető korlátot szabjunk.

Ennek a magatartásunknak meg is volt az eredménye, hogy még a legnagyobb pénzzüksége idején is egyrészt a hitelt kereső ügyfeleinknek szükségleteit a legmegtérültebb feltételek mellett kielégítettük, másrészt nem követelve semmiféle felmondást, az ily időben szokásos betétkivétel igényeinek minden nehézség nélkül megfeleltünk és ebbeli előékenységeknek tulajdoníthatjuk, hogy noha a betevők személyében a változás meglehetősen élénk volt, betéti állományunk számba vehető változást nem szenvedett.

A zárszámadáshoz csatolt forgalmi kimutatásból látható, hogy tartózkodó magatartásunk folytán a váltók leszámítása és a folyószámla-üzlet az előző üzletévhez hasonló némi apadást, de a jelzálog- és előlegkölcsön mérsékelt emelkedést tanúsít. A forgalom eme csekély változása lehetőségessé tette, hogy a tavalyival azonos osztalék adását hozhatjuk javaslatba, noha kétséges követelések címén 4166 forint 14 kr. leírását indítványozzuk és e mellett még értékpapír állományunknál szenvedett veszteséget az üzleteredmény kiszámításánál köteleességszerűen leírtuk. A kétes követelésnek említett összegű leírását a gondos üzletvitel szempontjából kellett indítványoznunk, de azért ez az intézet részére még nem jelent végleges veszteséget, mert amint a mostani számadásaink is igazolják, a múlt év bevételét is, előzőleg leírt követeléseknek részben lehetőségessé vált behajtása szaporította.

A számadásokba felvett ingatlan vagyontétel tekintetében tudomására hozzuk a t. közgyűlésnek, hogy követelésünk megóvása érdekében megvettük a Szent-János-utczában levő szitárd anyagból, jól épült Tarr-téle házat, melynek bérösszege a 10.500 forint vételárnak kellő jövedelmezését biztosítja. Igen természetes azonban, hogy ugy ezt a házat, mint már előzőleg megvett két kisebbeszerű ingatlant alkalomadtán eladás útján fogjuk értékesíteni.

Az előterjesztett és a felügyelő bizottságtól megvizsgált múlt évi számadásaink szerint a nyereség 60,959 frt 30 kr., mely nyereség tárgyában indítványozzuk, méltóztassék a kétes követelések tartalék-alapjához 2,000 frtot; a tisztí nyug.-alaphoz 2,000 frtot az igazgatóság és felügyelő-bizottság jutalékára 7,404 frt 67 krt. összesen: 11,404 frt 67 krt

fordítani és a fennmaradó 49,554 frt 63 krt-ből: osztalékul 2250 drb részvény után, részvényenként 21 frtot (42 kor.) 47,250 frtot, a tisztviselők és szolga jutalmazására 1,715 frtot, jótékony és közművelődési célokra az igazgatóság rendelkezésére 550 frtot, összesen 49,515 frt — krt kifizeteni és a maradék 39 frt 63 krt a tisztí nyugdíj-alaphoz csatoltni.

A felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után kérjük, hogy:

a) az 1899-ik üzletévről előterjesztett zárszámadásokat,

b) a behajthatóság tekintetében kétséssé vált 4116 frt 14 kr követelésünk leírását,

c) a nyereség felosztására tett javaslatunkat helybenhagyni és

d) az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére az 1899-ik évre a felmentvényt megadni méltóztassék.

Indítványunk elfogadása esetében részvényeink 31. számú szelvénye már f. hó 20-tól kezdve ugy pénztárunknál, valamint Budapesten a Magyar általános hitelbanknál és a Magyar országos központi takarékpénztárnál (költségmentesen) lennének kifizethetők.

A sorrend szerint Gálbory Sámuel, dr. Kornstein Lajos, dr. Markus László, ifj. Moskovits Mór, Vadász Albert, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos és Sonnenfeld Adolf urak választmányi tagsága lejár, ugy ezek, mint egy üresedésben levő választmányi póttag helye a mai közgyűlésen három évi időtartamra betöltendő.

Nagyvárad, 1900. febr. 8-án.

Tisztelettel, az igazgatóság nevében:

Szabó József,
elnök.

Reismann Mór,
vezérigazgató.

A közgyűlés az igazgatóság összes indítványait elfogadván, helyeslő tudomásul vette a zárszámadásokat és a felügyelőbizottságnak ezek után következő jelentést a múlt évi ténykedéséről, valamint az intézet nyugdíjalap állásáról felolvasott jelentést, melyek után ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak az 1899. üzletévre nézve a felmentvényt megadja.

A választások.

Megválasztottak ezután (a választmány rendszer tagjaiul): dr. Kornstein Lajos, Lévy Zsigmond (uj), dr. Markus László, ifj. Moskovits Mór, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Sonnenfeld Adolf, Vadász Albert részvényesek és póttagul: Steiner M. Albert.

A gyűlés az elnök elnökölésével ért véget.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 19.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	377.90
Magyar hitel	374.50
Allamvasut	329.70
Rimamurányi	324.50
Magyar jelzálog	231.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, február 19.

Buza októberre	7.82
Buza áprilisra	7.61
Uj tengeri	5.08
Rozs okt.	6.38
Zab okt.	5.06
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	98.50
Magyar koronajárdék	94.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,7%	100.75

Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.50
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	162.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.50
Osztrák járadék papírban	99.55
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák járadék aranyban	99.—
Osztrák korona járadék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	137.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbankrészvény	751.—
Osztrák hitelintézet részvény	755.60
Párisi vista	96.80
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.15
London vista	242.50
20 márkás arany	23.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Aláírási fehérvás!

A Polgári takarékpénztár 1900. jan. 28-án tartott közgyűlésének 4-ik pontjában hozott határozat alapján, melyben alulírt igazgatóságnak 1899. június 17-én 186. sz. alatt hozott és 1500 drb. egyenként 200 kor. név- és pénzértékű részvény kibocsátására vonatkozó megállapodását közgyűlési határozat erejére emelte, alulírt igazgatóság 1500 drb. másodkibocsátású részvényt nyilvános aláírás alá bocsát következő feltételek mellett:

1. A kibocsátandó részvények száma 1500 drb., azaz egezeröttszáz darab.

2. Minden egyes részvény 200 korona (100 frt) névértékű leendő és ugyanezen összegben bocsátatnak aláírás alá.

3. A részvények — mint a régiék — névre fognak szállani és az aláírók a régi részvényesekkel egyenlő jogokat élveznek s így már a folyó 1900. év üzleti nyereségében is részesülnek.

4. Az aláírás a Polgári takarékpénztár részvénytársaság üzleti irodájában ott kitett iven f. 1900. évi márczius 31. napján eszközölhető. A régi részvényeseket minden 2 régi részvény után 3 drb. új részvény erejéig elővételi jog illeti meg.

5. A részvény pénzértékének miként és mikor befizetésére vonatkozó módokat megállapítását, — valamint a netán tulajgyezett részvények miként leendő reductiora vonatkozó jogát az igazgatóság magának fentartja.

6. A részvények kiállítására és bélyegdíja fejében darabonként 2 korona leendő fizetendő.

Kelt Nagyváradon, 1900. február 17-én.

Polgári takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága:

Sarkadi Tihamér

Weisz Izidor

elnök.

vezérigazgató.

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfű-kivonat, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszerára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széjelküldési raktára

DOBÉ NÁNDOR

uri, női és színházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utca 27.

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.